

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและงานแนะแนว ในการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในด้านการบริหาร การดำเนินงาน การจัดบริการ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5

การวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งแนว เหตุผลของการวิจัยไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว ล้วนต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียน เพื่อมีงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดและให้บริการสารนิเทศด้านอาชีพแก่ครูและนักเรียน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ชุด ส่งไปรษณีย์ 3 กลุ่ม คือผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนวในโรงเรียน 120 แห่ง จำนวน 360 คน แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพและความร่วมมือระหว่างงานแนะแนวกับห้องสมุดโรงเรียน ในการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทัศนะที่มีต่อการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ รูปแบบของห้องสมุดอาชีพที่คาดว่าจะเป็นไปได้ตามการจัดตั้งขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 111 ฉบับ (ร้อยละ 92.50) จากครูบรรณารักษ์ จำนวน 112 ฉบับ (ร้อยละ 93.33) และจากครูแนะแนว จำนวน 113 ฉบับ (ร้อยละ 94.17) รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมาทั้งสิ้น จำนวน 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.36 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งออกไป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สถานภาพของครูตอบแบบสอบถาม

ครูตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 111 คน ครูแนะแนว 113 คน และครูบรรณารักษ์ 112 คน โดยมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ตามลำดับ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสมุทรสงคราม

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ รักษาการผู้อำนวยการหรือรักษาการอาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งนี้มากกว่า 12 ปี ในขณะที่ครูแนะแนวส่วนมากแล้วมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-8 ปี และ 1-4 ปี ส่วนครูบรรณารักษ์มีประสบการณ์ในหน้าที่ระหว่าง 5-8 ปี เป็นส่วนใหญ่

ในด้านการศึกษาของครูตอบทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อย ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ตอบพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

จำนวนบุคลากรของงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ครูแนะแนว ครูบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ช่วยงาน สรุปได้ว่า จำนวนบุคลากรมีความสัมพันธ์กับขนาดของโรงเรียน กล่าวคือ จำนวนบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กมีน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กมีครูแนะแนว 1 คน ในหน่วยงานแนะแนว และครูบรรณารักษ์ 1 คน ประจำในห้องสมุดโรงเรียน โดยที่หน่วยงานทั้งสองส่วนมากไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงาน ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีครูแนะแนว 2-3 คนขึ้นไปเป็นหลัก และมีครูบรรณารักษ์ 2 คน จนถึง 3-4 คน และโรงเรียนใดที่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานแนะแนวหรืองานห้องสมุดโรงเรียนส่วนมากจะมี 1 คน เป็นหลัก สำหรับหน่วยงานแนะแนวที่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานจำนวนมาก บางแห่งสูงถึง 12 คน ทั้งนี้เพราะมีการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการแนะแนว

สภาพและความร่วมมือในการจัดการสหเทศคานอาชีพของครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์

1. การจัดการสหเทศคานอาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (104 คน) ระบุว่า ในโรงเรียนของตนมีการจัดให้บริการคำปรึกษาคานอาชีพโดยครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว เป็นอันดับแรก และจัดเก็บและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นวัตถุประสงค์หลักและไม่ทางอ้อม

เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นอันดับสอง ส่วนกิจกรรมพิเศษที่เกี่ยวข้องกับ
บริการสนทนาคานอาสาสมัคร โรงเรียนส่วนใหญ่ (98 แห่ง) จัดปายินเทศทางอาชีพ หักลดหลั่น
ลงมาอีก 3 อันดับ คือการจัดปัจฉิมเทศเกี่ยวกับการเลือกอาชีพให้นักเรียนที่จบการศึกษา
ของโรงเรียน การจัดทำอาชีพศึกษาเตรงในคาบกิจกรรมแนะแนวหรือคาบการ เรียนการสอนวิชา
ต่าง ๆ ของนักเรียน การจัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ เช่น ชุมนุมกวีบทกวี กวีนิพนธ์
ศิลปะทัศนกรรม ส่วนการจัดอภิปรายและ/หรือโต้วาทีโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่นักเรียน
มีความสนใจ การจัดรายการเสียงตามสายในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพภายในโรงเรียน การจัดให้
นักเรียนได้ทดลองฝึกงานในสถานประกอบการในท้องถิ่น มีโรงเรียนส่วนน้อยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของ
โรงเรียนทั้งหมดที่จัด

เกี่ยวกับการจัดบริการสนทนาคานอาสาสมัคร เมื่อสอบถามจากครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์
ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการจัดบริการในโรงเรียนโดยตรง ปรากฏว่าไม่มีการจัดบริการหรือ
กิจกรรมใดในระดับมาก ถึงแม้แต่บริการและกิจกรรมที่จัดในระดับปานกลางและน้อย บริการที่ครู-
แนะแนวและครูบรรณารักษจัดเหมือนกัน เป็นอันดับแรกคือ การจัดเก็บวัสดุที่พิมพ์เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ
เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร ฯลฯ ส่วนบริการ
อันดับรองลงมาที่ครูแนะแนวจัด ได้แก่ การจัดอาชีพศึกษาเตรงในคาบกิจกรรมแนะแนวหรือคาบ
การ เรียนการสอนวิชาต่าง ๆ และครูบรรณารักษจัดปัจฉิมเทศเกี่ยวกับการเลือกอาชีพให้แก่
นักเรียนที่จบการศึกษาของโรงเรียน

จากข้อมูลที่ปรากฏ ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบของกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่ม
ครูแนะแนวและครูบรรณารักษเป็นผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือผู้บริหาร เห็นว่าครูแนะแนวและครูที่ปรึกษา
ในโรงเรียนของตนจัดบริการให้คำปรึกษาคานอาสาสมัครเป็นอันดับแรก ในขณะที่ครูแนะแนวและครู
บรรณารักษซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานบริการสนทนาคานอาสาสมัครโดยตรง เห็นว่า การจัดเก็บวัสดุพิมพ์
เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้
ด้วยตนเอง เป็นงานหลักที่ตนปฏิบัติ สำหรับครูแนะแนว ขอนาสั่งเกิดคือ ในทางปฏิบัติครูแนะแนว
ได้ทำการจัดเก็บและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้
ด้วยตนเอง ในระดับที่สูงกว่าการจัดบริการสนทนาคานอาสาสมัครในลักษณะอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่งานจัดเก็บ
และให้บริการวัสดุและข้อมูลไม่ใช่งานที่ครูแนะแนวได้ศึกษามาโดยตรง และจากคำตอบของผู้บริหาร
ที่ว่าโรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาคานอาสาสมัครเป็นอันดับแรก ครูแนะแนวจึงน่าจะจัดบริการ

ให้คำปรึกษาสูงกว่าการจัดเก็บและให้บริการข้อมูลอาชีพแก่นักเรียน เพราะงานให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของงานแนะแนว โดยวิชาชีพ เมื่อวิเคราะห์เหตุผลแล้วจึงเห็นว่า การจัดบริการให้คำปรึกษาของอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ถูกคอง ทันสมัย และกว้างขวางเพียงพอสำหรับประกอบการพิจารณา แต่จากการวิจัยพบว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพที่จัดเก็บโดยงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน ยังมีเนื้อหาครอบคลุมอาชีพต่าง ๆ ทุกอาชีพน้อยมาก จึงมีผลทำให้บริการให้คำปรึกษาคานอาชีพไม่กว้างขวางพอเท่าที่ควร เป็น ผู้ปฏิบัติงานเองก็เห็นว่า การจัดเก็บเป็นงานพื้นฐานที่เป็นหลัก ตามีข้อมูลข่าวสารสมบูรณ์การให้บริการคำปรึกษาก็ยอมไคผลความมา ดังนั้นการจัดสร้างแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับอาชีพจึง เป็นงานหลักขั้นแรกที่จะอำนวยความสะดวกงานให้บริการคำปรึกษาต่อไป การมีสารนิเทศที่เพียงพอจะช่วยลดจำนวนผู้มาใช้บริการคำปรึกษาในเรื่องที่สามารถค้นหาคำตอบไคเอง ทำให้งานจัดบริการให้คำปรึกษามีความเป็นไปไคมากขึ้น เพราะงานให้คำปรึกษานี้ไม่สามารถจัดทั่วถึงให้กับทุกคนไค การจัดแหล่งโหนดนักเรียนไปคนคำตอบไคเองจะช่วยกรองให้เหลือแต่ผู้ที่มีปัญหาต้องการคำปรึกษาจริง ๆ เท่านั้น ที่จะมาขอใช้บริการ

สำหรับการตอบคำถามค้นหาหาข้อมูลคานอาชีพให้แก่นักเรียน การให้คำปรึกษาคานอาชีพแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม การจัดปายนิเทศทางอาชีพ การจัดปจฉฉนิเทศเกี่ยวกับ การเลือกอาชีพให้แก่นักเรียนที่จบการศึกษาของโรงเรียน การจัดนิทรรศการในเรื่องที่เกี่ยวกับอาชีพ การจัดเก็บวัสดุไม่ตีพิมพ์เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนไคศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น เทปอาชีพ สไลด์ วิดีโอเทป ฯลฯ และการจัดสำธคงานอาชีพต่าง ๆ หรือการแสดงฝีมือหรือผลงาน ปรากฏว่าเป็นบริการที่หังครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์จัดในระดับปานกลาง เช่นกัน ยกเว้นการจัดงานสำธคงานอาชีพต่าง ๆ หรือการแสดงฝีมือหรือผลงาน เป็นกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์จัดในระดับน้อย กิจกรรมอีก 2 ประการที่ยังไม่ไคกล่าวถึงข้างตน ไคแก่ การจัดให้นักเรียนไคทดลองฝึกงานในสัดานประกอบการในท้องถิ่น และการจัดทำแผนปลิว จุลสาร หรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์มีส่วนในการจัดในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูแนะแนวจัดในระดับน้อย

กิจกรรมที่บุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายจัดในระดับน้อยเหมือนกันมี 5 กิจกรรม ได้แก่ การจัดใหม่วิทยากรจากอาชีพต่าง ๆ มาร่วมกันบรรยายแนะแนวทางอาชีพในหอประชุมหรือในห้องเรียน การฉายภาพยนตร์หรือวีดีโอเทป สไลด์เกี่ยวกับอาชีพใหม่ การจัดการศึกษานอกสถานที่ เยี่ยมชมสถานประกอบการหรืออาชีพในท้องถิ่น การจัดการความเสี่ยงความเสียหายในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพภายในโรงเรียน และการจัดอภิปรายและ/หรือโต้วาทีโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่นักเรียนมีความสนใจ

2. บุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพ ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก ครูแนะแนวคือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารทุกโรงเรียน ให้เป็นหลักในการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพ รองลงมาคือหัวหน้าหมวดวิชาชีพ ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา และครูบรรณารักษ์ ตามลำดับ ดังนั้น จากข้อมูลปรากฏเห็นชัดว่า ผู้บริหารโรงเรียนต่างเห็นพ้องกันว่า ครูแนะแนวคือผู้รับผิดชอบและเป็นหลักในการจัดบริการสนเทศ ในขณะที่หัวหน้าหมวดวิชาชีพคือผู้ที่จักกิจกรรมคานานี้เสริมได้

3. หน่วยงานหลักที่จัดบริการสนเทศด้านอาชีพ ไม่ว่าจะ ผู้ตอบจะเป็นผู้บริหาร ครูแนะแนว หรือครูบรรณารักษ์ และไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือขนาดกลาง ต่างระบุว่าโคมอบหมายให้งานแนะแนว เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ โดยตรงในการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพ และห้องสมุดโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในอันดับท้ายสุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กระบุว่า งานแนะแนว เป็นหน่วยงานหลักและทั้งห้องสมุดโรงเรียนและงานแนะแนว เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบรองลงมา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หน่วยงานที่เป็นหลักในการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพคือ งานแนะแนว ส่วนห้องสมุดโรงเรียนรับผิดชอบเป็นส่วนน้อย และมีปรากฏในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. สถานที่จัดเก็บสิ่งพิมพ์และสื่อทัศนวัสดุเกี่ยวกับอาชีพในโรงเรียน มีความสอดคล้องกันในกลุ่มผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม อันดับแรกได้แก่ หอแนะแนว อันดับสองคือห้องสมุดโรงเรียน อันดับสามและสี่ได้แก่ หมวดวิชาต่าง ๆ และห้องสื่อทัศนศึกษา ส่วนสถานอื่น ๆ ที่มีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์และสื่อทัศนวัสดุเกี่ยวกับอาชีพมี ศูนย์สร้างเสริมอาชีพหรือศูนย์พัฒนาอาชีพ หมวดกิจการงานอาชีพ หมวดคณาจารย์ของโรงเรียน หอניתศ หอททกรรมศาสตร์ หอศิลปศึกษา และแผนงานของโรงเรียน

5. ปริมาณวัสดุและข้อมูลอาชีพที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน ทว่าทั้งในงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน วัสดุและข้อมูลอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ โดยในงานแนะแนวมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการฝึกฝนเพื่อเข้าสู่อชีพ เช่น หลักสูตรวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานที่ฝึกฝนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต และข้อมูลเกี่ยวกับการขอและรับทุนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจตัวเองของนักเรียน เช่น แบบทดสอบความสนใจ ทักษะคติ ความถนัดด้านอาชีพ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ให้ความรู้ด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา เพื่อการเรียนรู้ตนเองและสังคมอันมีผลต่อการเลือกอาชีพและข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น การรับราชการทหาร ตำรวจ การประกอบอาชีพอิสระ การที่ข้อมูลอาชีพในงานแนะแนวเป็นข้อมูลด้านการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เพราะก่อนที่จะกระหวงศึกษาธิการจะประกาศนโยบายปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพในโรงเรียน เมื่อไม่กี่ปีมานี้ การแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปเน้นหนักในด้านการศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ หมดลอค จนกระทั่งรัฐบาลประสบปัญหาการว่างงานของคนในชาติ โดยเฉพาะประชากรที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ไม่มีงานทำ แม้จะเรียนจบในระดับสูงก็ตาม จึงเห็นว่าควร เน้นการศึกษาเพื่ออาชีพมากกว่า การเรียนต่อในระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ นักเรียนที่จบการศึกษาแต่ละระดับ ควรมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะตัดสินใจประกอบอาชีพใดเหมาะสมกับตนเองได้ ดังนั้นจึงได้มีการสะสมรวบรวมข้อมูลด้านอาชีพขึ้น ข้อมูลด้านอาชีพที่มีอยู่กับงานแนะแนวจึงยังมีน้อยกว่าข้อมูลด้านการศึกษา สาเหตุอีกประการหนึ่ง การขาดข้อมูลด้านอาชีพที่จะจัดเก็บ จากการสัมภาษณ์หัวข้อ "แนวทางการพัฒนางานแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา" ซึ่งผู้เข้าสัมภาษณ์ต่าง เห็นพ้องกันในเรื่องปัญหาการขาดเอกสารข้อมูลด้านอาชีพที่จะจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ และยังเสนอทางแก่ว่า ทบวงมหาวิทยาลัยหรือรัฐบาลควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านอาชีพและการหางานทำ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวม ผลิตและเผยแพร่ เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่สถาบันอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย 2528 : 118-126) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีโครงการจัดตั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพก่อนสถาบันอื่น ๆ เมื่อไม่นานมานี้ ปัญหาการขาดแคลนข้อมูลชี้ให้เห็นว่า สภาพทั่วไปของการผลิตสารนิเทศเกี่ยวกับอาชีพทว่ายังไม่แพร่หลายทันต่อการใช้ในขณะนี้

ส่วนในห้องสมุดโรงเรียนนั้น วัสดุและข้อมูลที่มีเป็นอันดับแรกคือ วารสาร หนังสือพิมพ์ที่ให้เรื่องราวหรือข่าวคราวทันสมัยเกี่ยวกับการงานอาชีพ เช่น ข่าวแรงงาน ข่าวเศรษฐกิจ แนวโน้มในการประกอบอาชีพต่าง ๆ อาชีพที่เกิอกใหม่หรืออาชีพที่น่าสนใจ ฯลฯ รองลงมาคือ

ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการฝึกฝนเพื่อเข้าสู่อาชีพ เช่น หลักสูตรวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานที่ฝึกฝนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต และข้อมูลในการขอและรับทุน จุลสาร เอกสาร หรือ แผนปลิวอธิบายลักษณะของอาชีพต่าง ๆ

จากปริมาณวัสดุที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บนี้ พอลจะบอกไต่ถามงานแนะแนวจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อเสริมทางคามการศึกษา เช่น ข้อมูลการศึกษาต่อ การฝึกฝนเพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจน แบบวัดและแบบทดสอบความถนัดทางอาชีพเป็นหลัก ในขณะที่ห้องสมุดโรงเรียนจะเก็บรวบรวม วารสารและหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลและข่าว เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ จากวัสดุที่หน่วยงานทั้งสอง เก็บ จึงกล่าวไต่ถามไม่ซ้ำซ้อนอัน แต่จะเสริมซึ่งกันและกันในการให้บริการแก่ผู้ใช้

6. คุณสมบัติของวัสดุและข้อมูลอาชีพ ทว่าวัสดุและข้อมูลอาชีพทั้งงานแนะแนวและ ห้องสมุดโรงเรียนจัดเก็บมีความถูกต้องทันสมัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ อย่างสมบูรณ์และ เหมาะสมกับวัยของผู้อ่านในระดับปานกลาง ในขณะที่วัสดุมีเนื้อหาครอบคลุมอาชีพต่าง ๆ เกือบทุก อาชีพ ปรากฏว่าทั้งงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียนเห็นว่า หน่วยงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ มีไม่ครบทุกอาชีพ

7. การจัดเก็บวัสดุและข้อมูลอาชีพในงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน ทั้ง 2 หน่วยงาน มีการจัดเก็บแยกตามประเภทของวัสดุ เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร และแผนปลิว เป็นอันดับแรก รองลงมาคือการ เก็บแยกตามอาชีพโดยรวมวัสดุทุกประเภทในอาชีพเดียวกันไว้ด้วยกัน สำหรับงาน อันที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ได้แก่ การลงทะเบียนวัสดุ การให้เลขหมู่ การทำเครื่องหมายช่วยค้น ในรูปของบัตรดัชนีและบัตรรายการ ปรากฏว่าห้องสมุดโรงเรียนมีการจัดทำมากกว่างานแนะแนว โดยเฉพาะเรื่องของการทำ เครื่องมือช่วยค้นในรูปของบัตรดัชนีนั้น งานแนะแนวไม่จัดทำสำหรับ วัสดุและข้อมูลที่จัดเก็บ

ระบบการจัดเก็บ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า กล่าวไต่ถามเป็น เรื่องสำคัญซึ่งหมายถึง ต้องมีการจัดหมวดหมู่วัสดุและข้อมูล และมีการจัดทำ เครื่องมือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ บัตรดัชนี หรือบัตร โยงอย่างเพียงพอ มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความสับสนไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้หรือผู้ที่ต้องการ รุขอมูล (นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2528 : 178) แต่เท่าที่เป็นอยู่งานแนะแนวยังมีการดำเนินงาน ดังกล่าวน้อย วัสดุและข้อมูลที่มีอยู่ส่วนมากจัดแยกตามประเภทของวัสดุ คือหนังสือ วารสาร เอกสาร

จุลสาร แผนปลิว ฯลฯ ใหญ่เป็นสัดส่วนเท่านั้น และส่วนมากยังไม่มีการจัดหมวดหมู่และทำเครื่องหมายช่วยค้น ซึ่ง Summerson (1984 : 53) กล่าวว่า เป็นวิธีการที่ไม่ให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ เพราะวัสดุที่มีรายละเอียดในเรื่องเดียวกันจะไม่อยู่ด้วยกัน แต่จะกระจัดกระจายอยู่ต่างที่กัน เพราะผลึกออกมาตามรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้อาจพลาดโอกาสที่จะใคร่เรื่องราวที่ต้องการอย่างครบถ้วนเนื่องจากหาไม่พบ ไม่รู้ว่าอยู่ตรงไหนบ้าง หนทางแก้ไขคือ การทำเครื่องหมายช่วยค้นอย่างละเอียด เช่น บัตรโยง บัตรดัชนี เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การจัดเก็บรวบรวมวัสดุและข้อมูลอาชีพของงานแนะแนวยังไม่เอื้อต่อการค้นคว้าหาที่ควร เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพเช่นนี้เนื่องจาก ครูแนะแนวไม่มีเวลาและไม่มีความรู้ความชำนาญในด้านการจัดระบบสารนิเทศทำให้เขาถึงข้อมูลได้ง่าย เหมือนกับห้องสมุดทั่วไป ผลจึงปรากฏว่า งานแนะแนวมีวัสดุและข้อมูลทางอาชีพมากกว่าห้องสมุดโรงเรียน แต่ยังไม่จัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ห้องสมุดโรงเรียนมีการจัดเก็บที่เป็นระบบมากกว่า แม้ข้อมูลด้านอาชีพน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะห้องสมุดโรงเรียนไม่ใช่หน่วยงานหลักที่ต้องรับผิดชอบการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพในโรงเรียน จึงไม่มีนโยบายที่ควรเน้นการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ด้านอาชีพเป็นพิเศษ

8. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนและงานแนะแนวในการจัดเก็บและบริการข้อมูลด้านอาชีพ ปรากฏว่า ไม่มีความร่วมมือใดอยู่ในระดับมาก โดยความร่วมมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือแก่ การที่ครูบรรณารักษ์ให้บริการยืมวัสดุด้านอาชีพที่มีในห้องสมุดโรงเรียน บริการหนังสือจอง หนังสือสำรองตามที่ครูแนะแนวต้องการ การเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้ด้านอาชีพที่ครูแนะแนวจัดให้แก่แก่นักเรียน เช่น งานสัปดาห์แนะแนว การร่วมมือกันในการจัดนักเรียนเข้าชมห้องสมุดเพื่อแนะนำการใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ การบริการแจ้งข่าวสารทันสมัยเกี่ยวกับอาชีพแก่ครูแนะแนว การให้ความช่วยเหลือในการจัดห้องแนะแนวให้เป็นแหล่งจัดเก็บและให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพโดยเฉพาะ การที่ครูแนะแนว ส่งรายชื่อสิ่งพิมพ์และสื่อทัศนวัสดุเกี่ยวกับอาชีพให้ห้องสมุดโรงเรียนจัดทำมาให้บริการ และการที่ครูบรรณารักษ์ได้รับความช่วยเหลือในการประเมินค่าวัสดุด้านอาชีพที่สมควรจัดไว้บริการจากครูแนะแนว ส่วนความร่วมมือที่สอบถามนอกเหนือจากนี้ปรากฏว่าอยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้เห็นได้ว่า หน่วยงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียนไม่มีความร่วมมือในระดับมาก โดยเฉพาะความร่วมมือในเรื่องการจัดเก็บนั้นเห็นได้ชัดว่ายังมีไม่มากนัก สภาพการจัดเก็บวัสดุและข้อมูลอาชีพในงานแนะแนวไม่มีการประยุกต์หลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ เข้าไปจัด

ในขณะที่การจับกุมและให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพของ 2 หน่วยงานนี้ยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำมาตามองตามอักษภาพ การร่วมมือกันทำความตกลงเป็นไปโดยได้มีการชี้แจงให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่างานแนะแนวของโรงเรียนจำเป็นต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย งานจึงจะสำเร็จได้ จากงานวิจัยต่าง ๆ ได้สำรวจพบว่า ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานแนะแนวระดับมัธยมศึกษาประการหนึ่งคือขาดความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เช่น บรรณารักษ์ ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ครูพยาบาล ไม่ร่วมมือเนื่องจากไม่เข้าใจงานแนะแนว (สมสันติ กองสาสนะ ใน บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, บรรณารักษ 2528 : 88) ทั้งนี้ ถ้าสามารถหาวิธีชี้แจงให้ครูบรรณารักษ์เข้าใจและให้ความช่วยเหลืองานในคานนี้ได้ งานแนะแนวและบริการเกี่ยวกับอาชีพจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ

1. ทักษะของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว เกี่ยวกับห้องสมุดอาชีพและการจัดตั้ง

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว แสดงทักษะในเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดอาชีพและการจัดตั้ง รวมทั้งหมด 12 เรื่อง ต่างมีความเห็นพ้องกันในเรื่องที่สอบถามเกือบทุกเรื่องในระดับมาก โดยทุกกลุ่มเห็นความสำคัญของข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษา อันมีผลต่อการประกอบอาชีพของนักเรียน ซึ่งดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้น โดยเฉพาะจะช่วยให้นักเรียนใช้ข้อมูลทางอาชีพกว้างขวางขึ้นและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจวางแผนอนาคตการศึกษาและการประกอบอาชีพของตน ยกเว้นเรื่อง 2 เรื่องที่ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ "เท่าที่ผ่านมานักเรียนและครูประสบปัญหาในการหาข้อมูลด้านอาชีพ เพราะไม่มีการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้ในที่เดียวกันเพื่อการค้นคว้าโดยเฉพาะ" และ "การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพที่ทางเป็นไปโดยยาก เพราะโรงเรียนต้องมีความพร้อมในคานสถานที่ บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ ความสนับสนุนของบุคลากรหลายฝ่าย" ซึ่งรวมสรุปได้ว่า ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว มีทักษะและความคิดเห็นในทางบวกต่อสารนิเทศอาชีพ ห้องสมุดอาชีพและการจัดตั้ง ว่าเป็นเรื่องที่ควรดำเนินการและมีทางเป็นไปได้

1.2 ความเห็นควรจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ปรากฏว่าครูแนะแนว เห็นว่าควรจัดตั้งในระดับมาก ในขณะที่ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์เห็นควรจัดตั้งในระดับปานกลาง ระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้เห็นได้ว่า เพราะครูแนะแนว เป็นผู้รับผิดชอบ

ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอาชีพและการให้บริการในเรื่องนี้โดยตรง จึงมีความเห็นในเรื่องนี้ในระดับที่สูงกว่าผู้ตอบอีกสองกลุ่ม

1.3 ความต้องการและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนของผู้ตอบ ปรากฏว่ากลุ่มผู้บริหารและครูแนะแนวต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนในระดับมาก โดยครูแนะแนวมีความต้องการสูงกว่าผู้บริหาร ส่วนครูบรรณารักษ์มีความต้องการให้จัดตั้งห้องสมุดอาชีพในระดับปานกลาง จากข้อมูลที่ปรากฏทำให้กล่าวได้ว่า ความต้องการในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพต่างกันไปตามสถานะของผู้ตอบ ทั้งที่ครูแนะแนวซึ่งรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงมีความต้องการสูงกว่ากลุ่มผู้บริหารซึ่งรับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมดในโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ซึ่งรับผิดชอบเฉพาะห้องสมุดโรงเรียน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ผู้ตอบสังกัด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ความต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนในระดับมากเหมือนกัน

สำหรับความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียน ทุกกลุ่มเห็นว่า เป็นไปได้ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหาร เล็งเห็นถึงความเป็นไปได้สูงกว่าครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์ และขนาดของโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ กล่าวคือโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่ามีทางเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งห้องสมุดอาชีพสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก แม้ว่าความเป็นไปได้นี้จะอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม นั่นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในเรื่องสถานที่ บุคลากร งบประมาณสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. รายละเอียดความเป็นไปได้ของการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนของผู้ตอบ ในด้านสถานที่และขนาด การจัดเนื้อหาในห้องสมุดอาชีพ การบริหารงาน บุคลากร งบประมาณ การจัดหาและการจัดเก็บ การบริการและกิจกรรม ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

2.1 สถานที่และขนาด ผู้ตอบเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในทุกเรื่องที่สอบถามในระดับปานกลาง โดยห้องสมุดควรมีขนาด 1 ห้องเรียน เป็นอย่างน้อย ควรใช้เนื้อที่ส่วนหนึ่งของห้องแนะแนวในการจัดตั้ง หรือใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของห้องสมุดโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนการขยายพื้นที่ของห้องแนะแนวหรือห้องสมุดโรงเรียน เพื่อการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้รองลงไป แต่การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในสถานที่ใหม่ในโรงเรียน เป็นเรื่องที่เป็นไปได้อันดีสุดท้าย จากผลที่ปรากฏทำให้สรุปได้ว่า ห้องสมุดอาชีพที่ตั้งขึ้นในโรงเรียนควรอยู่ในบริเวณเดียวกับห้อง

แนะแนว โดยปรัชญาที่หมอบูมาใช้ในกิจการนี้ เดิมทีจะขยายพื้นที่ หรือคงห้องสมุดในสถานที่ใหม่

2.2 การจักเนื้อที่ในหอสมุดอาชีวะ ส่วนใหญ่เห็นว่า การจักใหม่เนื้อที่สำหรับ แสวงหาพื้นที่ใหม่ทาง เป็นไปได้ในระดับมาก ซึ่งในทางปฏิบัติสอดคล้องกับคำตอบในข้อ 2.1 คือ ณาปรับพื้นที่ในหอแนะแนว ใช้เป็นหอสมุดอาชีวะ พื้นที่อาจแคบ ดังนั้นผู้ตอบจึงเห็นว่าควรใช้พื้นที่ เพื่อจักพาณิชย์ เป็นอันดับแรก ส่วนการจักเนื้อที่เพื่อกิจการอื่น ๆ เป็นไปไคระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ การจักเนื้อที่สำหรับทำกิจกรรมการอ่าน การจักมุมสบายสำหรับการนั่งอ่าน เอกสารอาชีพที่ส่วยงามและอ่านง่าย การจักเนื้อที่บริการยืม-คืนและตอบคำถามช่วยการค้นคว้า การจักเนื้อที่สำหรับทำกิจกรรมการดูและการฟัง การจักเนื้อที่ทำงานสำหรับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของหอสมุดอาชีวะ การจักใหม่ห้องซอขนาดเล็กสำหรับให้บริการปรึกษาส่วนตัว คานาอาชีพ และการจักใหม่ห้องสอนอาชีพศึกษาแก่นักเรียน ซึ่ง 2 ประเด็นหลัง กลุ่มครูแนะแนว เห็นว่ามีทาง เป็นไปไคน้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและครูบรรณารักษ์

2.3 การบริหารงาน ผู้ตอบทุกกลุ่มเห็นว่า หอสมุดอาชีวะควรรวมอยู่กับงานแนะแนว ซึ่งมีทาง เป็นไปได้ในระดับมาก และควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อให้อำนาจแนะนำ ประกอบควย บุคลากรหลายฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น ตัวแทนจากกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู-อาจารย์ ตัวแทนของนักเรียน ศึกษเภา บริษัทห้างร้านในชุมชน โดยเป็นไปไคระดับปานกลาง ดังนั้น ในเรื่องการบริหารงาน คำตอบที่ไคจึงสอดคล้องกับคำตอบอื่น ๆ คือ เมืองานแนะแนวและครูแนะแนว รับผิดชอบเรื่องหอสมุดอาชีวะและหอสมุดอาชีวะควรตั้งอยู่ในงานแนะแนว ในคานการบริหารหอสมุด อาชีวะจึงควรรวมอยู่กับงานแนะแนวควย

2.4 บุคลากรของหอสมุดอาชีวะ ผู้ตอบเห็นว่า ครูแนะแนวควรเป็นแกนหลักในการ คำเนิงงานหอสมุดอาชีวะ โดยรับหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ ทาง เป็นไปไครองลงมาอันดับแรกคือ บรรณารักษ์หอสมุดอาชีวะ เป็นบุคลากรใหม่ที่สามารถรับผิดชอบงานคานนี้ไคเต็มที่ โดย เป็นผู้มีความ รุ้ทั้งทางคานบรรณารักษศาสตร์และการแนะแนวอันดับสองคือ ครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์ควร รวมมือกันคำเนิงงานหอสมุดอาชีวะ โดยผลัดเปลี่ยนกันรับหน้าที่บรรณารักษศาสตร์คกลางกัน ชอนา สึง เกิดคือ กลุ่มครูบรรณารักษ์ เห็นว่าการที่ตนจะรับ เป็นแกนหลักในการคำเนิงงานหอสมุดอาชีวะมี ทาง เป็นไปไคน้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและครูแนะแนว

ในคานหน้าที่ของบรรณารักษ์หอสมุดอาชีวะ ผู้ตอบ เห็นว่า ควรมีการ กำรคณาคณาคความ รับผิดชอบของบรรณารักษ์หอสมุดอาชีวะอย่างชัดเจน และบรรณารักษ์หอสมุดอาชีวะควร เป็น กรรมการบริหารและกรรมการวิชาการของโรงเรียน

2.5 งบประมาณของห้องสมุดอาชีพ ผู้ตอบเห็นว่ามีทางเป็นไปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญสนับสนุนค่างบประมาณแกห้องสมุดอย่างเต็มที่ การจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินงานห้องสมุดอาชีพอย่างสม่ำเสมอทุกปี การได้รับงบประมาณเพิ่มในแต่ละปีตามความจำเป็นและความต้องการในการใช้ข้อมูลข่าวสารคานอาชีพของครูและนักเรียน การได้รับเงินช่วยเหลือจากบุคคลและสมาคมเพื่อการกุศลต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าของห้องสมุดอาชีพ และการโอนเงินงบประมาณทำหจกวิชาและหน่วยงานต่าง ๆ เคยได้รับเพื่อจัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุทัศนวิสัยใหญ่ของห้องสมุดอาชีพเป็นผู้ดำเนินการ มีทางเป็นไปได้ในอันกับสุดท้าย โดยความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น

2.6 การจัดหาและจัดเก็บวัสดุเกี่ยวกับอาชีพ มีทางเป็นไปได้ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ก็มียุบายการจัดหาและจัดเก็บเป็นลายลักษณ์อักษร จัดหาข้อมูลคานอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อการประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่น ข้อมูลคานการศึกษาต่อ การเรียนรูตนเองและสังคม จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทุกอาชีพหรืออย่างน้อยจัดหาข้อมูลที่เด่นชัดในแต่ละสาขาอาชีพ จัดหาข้อมูลคานอาชีพในรูปวัสดุพิมพ์และไมติพิมพ์ทุกประเภท จัดเก็บวัสดุแยกตามประเภทของวัสดุและจัดหมวดหมู่ตามระบบที่เหมาะสม และสุดท้ายคือการตรวจสอบความถูกต้องความทันสมัยของข้อมูลอย่างน้อยปีละครั้ง ส่วนเรื่องการจัดทำเครื่องมือช่วยคน เช่น บัตรดัชนี บัตรรายการ ผู้ตอบเห็นว่า เป็นไปได้ปานกลาง

ความเป็นไปได้ในเรื่องการจัดหาและจัดเก็บแตกต่างกันไปตามกลุ่มผู้ตอบ ผู้บริหารเห็นว่า การจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทุกอาชีพหรืออย่างน้อยจัดหาข้อมูลอาชีพที่เป็นตัวแทนในแต่ละสาขาอาชีพมีทางเป็นไปได้ในขั้นต้นแรก ส่วนการจัดหาข้อมูลคานอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่น ข้อมูลคานการศึกษาต่อ การเรียนรูตนเองและสังคม และการจัดทำเครื่องมือช่วยคน เช่น บัตรดัชนีและบัตรรายการ มีทางเป็นไปได้ในขั้นต้นท้ายสุด ในกลุ่มครูแนะแนวกลับเห็นว่า การจัดหาข้อมูลคานอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่น ข้อมูลคานการศึกษาต่อ การเรียนรูตนเองและสังคมมีทางเป็นไปได้มากที่สุด และการจัดทำเครื่องมือช่วยคน เช่น บัตรดัชนี บัตรรายการ เป็นไปได้ในขั้นต้นท้ายสุด ในขณะที่ยุบายการแนะแนวเห็นว่า การมีนโยบายการจัดหาและจัดเก็บเป็นลายลักษณ์อักษรมีทางเป็นไปได้สูงสุด และการจัดทำเครื่องมือช่วยคน เช่น บัตรดัชนี บัตรรายการ มีทางเป็นไปได้ต่ำสุดจะสังเกตเห็นว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการจัดทำเครื่องมือช่วยคน เช่น บัตรดัชนี บัตรรายการ ว่ามีทางเป็นไปได้

น้อยสุด โดยเฉพาะครูแนะแนวเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีทางเป็นไปได้ไม่น้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า งานจัดทำเครื่องมือช่วยคน เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ โดยเฉพาะทางความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์มาช่วยอย่างมาก และเป็นงานที่ต้องใช้เวลาในการจัดทำและต้องทำอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้ไม่ได้อาศัยและฝึกฝนมาทางความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรง การจัดทำเครื่องมือช่วยคนประเภทบัตรดัชนีหรือบัตรรายการจึงเป็นเรื่องไม่คุ้นเคย ผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มจึงเห็นว่า การจัดทำระบบการช่วยคนที่มีประสิทธิภาพคงเป็นไปได้ไม่น้อยกว่าอีกประการหนึ่งคือครูแนะแนวมีงานตามแผนแนะแนวที่รับผิดชอบโดยตรงมากอยู่แล้ว การรับภาระจัดทำเรื่องนี้จึงมีผลกระทบต่อเวลา ในขณะที่การขอกำลังคนในโรงเรียนหรือการจัดสรรบุคลากรใหม่เพิ่มในหน่วยงานแนะแนว เป็นเรื่องที่มีค่าใช้จ่ายที่ทำได้โดยง่าย เพราะโรงเรียนมีช่องทางหลายประการ เช่น บุคลากรมีน้อยไม่พอกับงานที่มีอยู่ งบประมาณไม่เต็มจำนวนมาช่วยงานเพิ่ม หรือไม่ได้รับการจัดสรรอัตรากำลังคนเพิ่มจากกรมฯ เป็นต้น

2.7 บริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดอาชีพควรจัด และผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มเห็นพ้องกันในระดับมากมี 2 เรื่อง ได้แก่ การเปิดบริการในเวลาเดียวกันกับการให้บริการของห้องสมุดโรงเรียน และการแจ้งข่าวและให้บริการข่าวสารทันสมัยเกี่ยวกับอาชีพ ส่วนบริการและกิจกรรมอื่น ๆ มีทางจัดได้ในระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า บริการและกิจกรรมที่มีทางจะจัดได้ในระดับมากยังมีอีก ได้แก่ การจัดโปรแกรมเข้าใช้ห้องสมุดและจัดโครงการกิจกรรมทางอาชีพใหม่ ๆ การแนะนำแหล่งวิทยากรอื่น ๆ ที่ห้องสมุดอาชีพของโรงเรียนไม่มี การจัดทำคู่มือช่วยคนและบรรณานุกรมเฉพาะสาขาอาชีพ การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือครูเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่ต้อง การสอดแทรกความรู้ตามอาชีพให้แก่นักเรียน และการจัดบริการให้คำปรึกษาส่วนตัวตามอาชีพแก่เด็กเรียนภายในห้องสมุดอาชีพ ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้บริหารจึง เป็นกลุ่มที่เห็นว่าห้องสมุดอาชีพควรจัดบริการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับมาก ถึง 7 ประการ ในขณะที่ครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์เห็นว่า บริการที่ห้องสมุดอาชีพมีทางที่จะจัดได้มากมี 2 ประการเท่านั้น

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ

1. ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับสถานที่ ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับสถานที่สอบถาม ผู้ตอบภาคีจะ นวนาวอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบ ครูบรรณารักษ์เป็นกลุ่มที่เห็นว่า สถานที่ของห้องสมุดโรงเรียนหรือห้องแนะแนวที่งบประมาณไม่สามารถขยายหรือแบ่งปันให้จัดตั้งห้องสมุดอาชีพได้ โดยเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมาก ในขณะที่ผู้บริหารและครูแนะแนวเห็นว่า

เป็นปัญหาในระดับปานกลาง

2. ปัญหาและอุปสรรคตามบุคลากร ผู้ตอบเห็นว่าไม่มีเรื่องใดเป็นปัญหาระดับมาก ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังเห็นว่า ปัญหาครูเฒ่าและครูบรรณาธิกาไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งห้องสมุดนั้น จะเป็นปัญหาในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบ แต่ละกลุ่มแล้ว เห็นปัญหาเรื่องบุคลากรทางกันออกไป เรื่องที่ผู้บริหาร เห็นว่าจะ เป็นปัญหาอันดับแรกคือ ครูบรรณาธิกาไม่สามารถรับหน้าที่บรรณาธิกาห้องสมุดอาชีวศึกษา เนื่องจากมีปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในขณะนั้นมาก สำหรับครูบรรณาธิกาและครูเฒ่า ปัญหาอันดับแรกซึ่งเป็นปัญหาเดียวในระดับมากคือ ทั้ง 2 กลุ่ม ทางเกรงว่าตนจะไม่สามารถรับหน้าที่เป็นบรรณาธิกาห้องสมุดอาชีวศึกษา เนื่องจากมีปริมาณงานที่รับผิดชอบในขณะนั้นมาก

3. งบประมาณและปัญหาค่าอื่น ๆ ผู้ตอบคาดคะเนว่าโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการจัดตั้งห้องสมุดอาชีวศึกษาเป็นปัญหาอันดับแรกและอยู่ในระดับมาก การจัดหางบประมาณให้เพียงพอเพื่อการดำเนินงานภายหลังจากจัดตั้งห้องสมุดแล้ว เป็นปัญหารองลงมาในระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มผู้ตอบ กลุ่มผู้บริหารกลับเห็นว่าเรื่องทั้ง 2 ดังกล่าวจะเป็นปัญหาในระดับปานกลาง เท่านั้น

สำหรับปัญหาค่าอื่น ๆ ผู้ตอบเห็นว่า เป็นปัญหาระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้ตอบ กลุ่มผู้บริหารคาดคะเนว่า ปัญหาการขาดแคลนคู่มือจัดหาและจัดเก็บข้อมูลอาชีวศึกษาจะเป็นปัญหาน้อย ส่วนกลุ่มครูเฒ่าและครูบรรณาธิกา ปัญหาการขาดตัวอย่างห้องสมุดอาชีวศึกษาที่ดำเนินงานเป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศเป็นปัญหาในระดับมาก

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.1 ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า การจัดตั้งห้องสมุดอาชีวศึกษาที่แต่ละสมบูรณแบบต้องอาศัยความพร้อมตามบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ แต่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความจำกัดในปัจจุบันจึงกล่าว ดังนั้นรูปแบบห้องสมุดอาชีวศึกษาที่เสนอส่วนมากคือ การจัดมุมใดมุมหนึ่งของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เป็นห้องสมุดอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบเห็นว่า จะมีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีวศึกษาที่สมบูรณชนในโรงเรียนที่มีความพร้อม เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ประจำจังหวัด เพื่อเป็นตัวอย่างของหน่วยงานจังหวัดละ 1-2 แห่ง เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ใดศึกษาถูกงาน และมีผู้ให้คำแนะนำแก่โรงเรียนที่ต้องการจัดตั้งห้องสมุดอาชีวศึกษา ตลอดจนคู่มือการจัดตั้ง

และดำเนินงานห้องสมุดอาชีพ โดยกรมวิชาการควรรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว แล้วจึงขยายการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพไปตามโรงเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้ การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพควรเป็นนโยบายระดับกรมสั่งให้โรงเรียนดำเนินการ และควรสนับสนุนด้านบุคลากรและงบประมาณให้ด้วย และการจัดตั้งควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน

4.2 ด้านบุคลากรและหน่วยงานรับผิดชอบห้องสมุดอาชีพ ส่วนใหญ่ต้องการให้ครู-แนะแนว เป็นผู้รับผิดชอบและจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในหน่วยงานของตนเอง แต่ครูใหญ่บรรณารักษ์มีส่วนช่วยเหลือในด้านการจัดเก็บและให้บริการสารนิเทศด้านอาชีพ บุคลากรที่ดำเนินงานห้องสมุดอาชีพควรได้รับการอบรมสัมมนาให้รู้งาน และถ้าเป็นไปได้ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรงมาดำเนินงาน ส่วนใหญ่ครูแนะแนวเต็มใจที่จะรับหน้าที่จัดตั้งห้องสมุดอาชีพ แต่ต้องการบุคลากรมาช่วยจัดระบบสารนิเทศให้ด้วย

4.3 ด้านแหล่งเงินเทศาณอาชีพ ต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพจัดส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ดังกล่าวมาให้โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรวบรวมเอกสาร สื่อต่าง ๆ ส่งมอบให้กับโรงเรียน

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งแนวเหตุผลไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูแนะแนว ล้วนต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียน เพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดและให้บริการสารนิเทศด้านอาชีพแก่ครูและนักเรียน

ผลการวิจัยปรากฏว่าสอดคล้องกับแนวเหตุผลที่ตั้งไว้ดังนี้ ผู้ตอบในโรงเรียนทุกขนาดคือใหญ่ กลาง เล็ก ล้วนต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียนของตนในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบ ทุกกลุ่มต่างมีความต้องการ เพียงแต่ระดับความต้องการต่างกันไปเล็กน้อย กล่าวคือครูแนะแนวและผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้จัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนของตนในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในขณะที่ครูบรรณารักษ์มีความต้องการให้ห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนของตนในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารเอง เล็งเห็นความสำคัญของสารนิเทศด้านอาชีพต่อการวางแผนการศึกษาและการตัดสินใจ เลือกประกอบอาชีพของนักเรียน จึงเห็นควรให้หน่วยงานในลักษณะของห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบในเรื่องนี้สำหรับครูแนะแนวแล้ว งานห้องสมุดอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมากกว่างานห้องสมุดโรงเรียน จึงมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพสูงกว่าครูบรรณารักษ์ ทั้งนี้

จึงปรากฏว่า ครูแนะแนว เป็นกลุ่มที่มีความต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียน ของตนสูงกว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ และถึงแม้ครูบรรณารักษ์จะมีความต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในระดับปานกลางก็ตาม แต่ก็มีความคิดเห็นในทางบวกต่อห้องสมุดอาชีพ และการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในระดับมากเช่นเดียวกับอีก 2 กลุ่ม คือ เห็นพ้องว่า ข้อมูลข่าวสาร ด้านอาชีพมีความสำคัญยิ่งต่อการวางแผนการศึกษาต่อ เพื่อประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน และเห็นควยอย่างมากว่า การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้น โดยเฉพาะจะช่วยให้นักเรียนมีการใช้ ข้อมูลอาชีพกว้างขวางขึ้น และกระตุ้นให้สนใจวางแผนอนาคตด้านการศึกษาและอาชีพมากขึ้น การที่ผลวิจัยสอดคล้องกับแนว เหตุผลที่พึงไว้ อาจกล่าวได้ว่า นโยบายการจัดการศึกษาปัจจุบันที่ กำลัง เน้นการศึกษาเพื่ออาชีพ มุ่งให้นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยไม่วางงาน เมื่อ จบการศึกษาแล้ว ตลอดจนมีความพอใจในอาชีพที่ตน เลือก ทำให้โรงเรียนพยายามทุกวิถีทางที่จะ บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพให้เป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารอาชีพอย่าง กว้างขวางก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะเห็นได้ชัดว่าจะมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในโรงเรียน อย่างแน่นอน โรงเรียนทุกขนาดในเขตการศึกษา 5 จึงมีความต้องการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้น ดังกล่าว

การประยุกต์ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการจัดตั้ง ห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงาน

1. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพที่จัดเก็บขณะสมัครงานแนะแนวและห้องสมุดโรงเรียน โดยข้อมูลที่จัดเก็บนั้นมีลักษณะต่างกัน คืองานแนะแนวจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การฝึกฝน เข้าสู่อาชีพ การขอทุน ฯลฯ ขณะที่ห้องสมุดโรงเรียนเก็บรวบรวมวารสาร หนังสือพิมพ์ที่ให้อ่านเรื่องราว ชาวคราว เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ข้อมูลที่เก็บจึง เสริมซึ่งกันและกัน เพียงแต่ผู้ใช้ต้องรู้ว่าข้อมูลอาชีพ มีอยู่ ณ ที่ใดบ้าง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการ เข้าถึงข้อมูลอาชีพที่มีอยู่ ควรมีการทำ เครื่องมือช่วยพิมพ์ระ เทพบัตรรายการ บัตรดัชนีให้ทันสมัยและข้อมูลอาชีพที่มีอยู่ใน 2 หน่วยงานนี้ ใ้บริการแก่ผู้ใช้

2. เนื่องจากข้อมูลอาชีพทั้งงานเนาะแนวและห้องสมุดโรงเรียนเก็บอยู่ ครอบคลุมอาชีพต่าง ๆ ทุกอาชีพในระดับน้อย ในขณะที่ข้อมูลอาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนการศึกษาและการตัดสินใจเลือกทางเดินประกอบอาชีพของนักเรียนในสมาคม ข้อมูลเหล่านี้มักปรากฏในรูปแบบแผนที่ แผนปลิวที่จัดทำเพื่อเผยแพร่ ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลอาชีพไม่ว่าจะเป็นครูเนาะแนว หรือครูบรรณารักษ์จะต้องแสวงหาแหล่งข้อมูลอาชีพที่มีอยู่และติดต่อจัดหาเพื่อนำมารวบรวมไว้ให้บริการในหน่วยงานของตน โดยทั้งสองหน่วยงานควรตกลงกันเบื้องต้นก่อนว่า ใครจะจัดหาข้อมูลลักษณะใด จากแหล่งใดเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้น

3. จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่า งานเนาะแนวไม่ค่อยจัดทำเครื่องมือช่วยค้น เช่น บัตรค้น โดยเฉพาะสารบัญที่อาชีพที่เรากำลังอยู่ในวารสาร หนังสือเล่ม ผู้ใช้ยอมค้นหาโดยยาก บรรณารักษ์สามารถช่วยครูเนาะแนวโดยให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ เพราะประโยชน์ขั้นสุดท้ายจะอยู่กับผู้ใช้ ประกอบกับความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์และครูเนาะแนวอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ความช่วยเหลือในเรื่องนี้จะช่วยให้ความร่วมมือระหว่างกลุ่มทั้ง 2 เข้มแข็งขึ้น

4. จากผลที่ปรากฏ ครูเนาะแนวและงานเนาะแนว เป็นบุคลากรและหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดเก็บและให้บริการสนเทศด้านอาชีพในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง หรือขนาดเล็ก ดังนั้น ถ้าโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้น ควรเป็นการขยายงานจากจุดนี้

ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ

1. การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงเรียนในเขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของโรงเรียนทั้งหมดในเขตเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า โรงเรียนซึ่งมีขนาดเล็กก็ยังมีความพร้อมน้อยในการที่จะทำโครงการใหม่ ๆ ที่ต้องใช้งบประมาณ บุคลากร และปัจจัยอื่น ๆ จากข้อคิดเห็นที่ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูเนาะแนว เสนอมา ส่วนมากจะกล่าวถึงปัญหาที่โรงเรียนขนาดเล็กประสบอยู่ ได้แก่ ปัญหาความงบประมาณว่าเงินบำรุงการศึกษาที่ได้รับแต่ละปีมีน้อย จึงต้องจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการประจำของโรงเรียนอย่างจำกัด ฉะนั้นการจัดทำโครงการใหม่ เช่น ห้องสมุดอาชีพ ต้องประสบปัญหาความงบประมาณค่อนข้างแน่นอน นอกจากนั้นบุคลากรที่มีอยู่ก็มักงานกันหลายงานอยู่แล้ว

นอกจากงานสอนประจำบางคนต้องทำหน้าที่พิเศษ เช่น คุรุบรรณารักษ์ คุรุแนะแนว เป็นต้น หลายแห่งระบุนาของใช้ครูประจำการมาทำหน้าที่ดังกล่าว หรือแม้แต่คนอาคารสถานที่เดิมมีไม่พอที่จะจัดห้องเรียนตามปกติ บางโรงเรียนงานแนะแนวยังคงอาศัยห้องอื่น เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องพยาบาล เป็นต้น อย่างไรก็ตามมากยังต้องการใหม่ห้องสมุดอาชีพชั้นในโรงเรียน ในกรณีเช่นนี้สามารถเริ่มโดยจัดเป็นมุมในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น งานแนะแนว เป็นต้น และมีการดำเนินการสะสมและจัดเก็บวัสดุและข้อมูลไปเรื่อย ๆ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเติบโตเป็นห้องสมุดอาชีพที่สมบูรณ์แบบในโอกาสต่อไป

2. การจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนขนาดใหญ่ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ขนาดของโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับความเป็นไปไคในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ทางจัดตั้งห้องสมุดอาชีพไคสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก ดังนั้นโรงเรียนขนาดใหญ่จึงสามารถเป็นผู้นำในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพที่เต็มรูปแบบ ก็เป็นแหล่งรวมข้อมูลข่าวสารคานอาชีพที่มีการบริหารงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษา เช่น กรมสามัญศึกษาในฐานะกรมเจ้าสังกัดของโรงเรียนมัธยมศึกษา และกรมวิชาการซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการแนะแนวในโรงเรียนโดยตรง คือศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ควรกำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนจัดมุมอาชีพหรือห้องสมุดอาชีพชั้น โดยอนุมัติเงินงบประมาณเพื่อการจัดโครงการนี้โดยเฉพาะ และควรมีบทบาทเป็นผู้ผลิต รวบรวม พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารคานอาชีพที่ทันสมัยให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนจัดห้องสมุดอาชีพที่สมบูรณ์แบบเพื่อเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนต่าง ๆ ไคใช้เป็นแนวปฏิบัติ และควรจัดทำคู่มือการจัดตั้งและการดำเนินงานคานต่าง ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่ข้อมูลอาชีพ การจัดทำเครื่องมือช่วยกันต่าง ๆ เป็นต้น พร้อมทั้งจัดให้มีการอบรมแก่บุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดอาชีพในโรงเรียนใหญ่งานก่อนเขาไปดำเนินงานจริง ๆ

4. รูปแบบของห้องสมุดอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5

ขนาดและการจัดพื้นที่

โรงเรียนควรมอบหมายให้ครูแนะแนวจัดตั้งห้องสมุดอาชีพชั้นในงานแนะแนวอย่างเป็นทางการ โดยสถานที่จัดตั้งนั้นควรจัดใกล้กับห้องแนะแนวหรือในห้องแนะแนว โดยพื้นที่ของห้องสมุดอาชีพไม้น้อยกว่า 1 ห้องเรียน การจัดพื้นที่ควรมีเนอที่จัดแสดงป้ายนิเทศในห้องสมุดอาชีพ

ส่วนเนื้ออื่น ๆ ในห้องสมุดอาชีพควรพิจารณาตามความเป็นไปได้ของแต่ละโรงเรียน แต่สามารถมีห้องสมุดอาชีพได้ขนาด 1 ห้องเรียนได้ พร้อมทั้งควรจัดเพื่อกิจกรรมต่างๆ ควรมีลำคัมคังนี้ พร้อมทั้งอ่าน มุมสบาย พร้อมทั้งบริการยืม-คืน พร้อมทั้งกิจกรรมการดูแลและการฟัง และพื้นที่ทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดอาชีพเป็นอันดีสุดท้าย

การบริหารงานและบุคลากร

งานการบริหารงานห้องสมุดอาชีพควรอยู่ร่วมทั้งงานแนะแนว ซึ่งมีทาง เป็นไปได้ ในระดับมาก และมีคณะกรรมการที่มาจากบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อช่วยเหลือครูแนะแนว ในการจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุดอาชีพให้เป็นไปด้วยดี มีขอบข่ายหรืออุปสรรคต่าง ๆ น้อยที่สุด บุคคลที่ควรแต่งตั้งในคณะกรรมการได้แก่ ตัวแทนจากฝ่ายผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ทางงาน เป็นต้น

บุคลากรของห้องสมุดอาชีพเช่นกัน ครูแนะแนวน่าจะ เป็นแกนหลักในการดำเนินงานห้องสมุดอาชีพได้มากที่สุด รองลงมาคือบุคลากรในเขตพื้นที่ความรู้ โดยตรงที่จะมาดำเนินงานห้องสมุดอาชีพ หรือครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัดทำห้องสมุดอาชีพด้วยกัน ตามลำคัม นอกจากนี้ควรกำหนดหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุดอาชีพให้ชัดเจน

งบประมาณ

ในค่างบประมาณนั้น ครูแนะแนวควรขอความเห็นชอบจากผู้บริหารในเรื่องการจัดโครงการห้องสมุดอาชีพในโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารได้รับรู้และมองเห็นประโยชน์ของการจัดโครงการห้องสมุดอาชีพได้ชัดเจน เพราะถ้าผู้บริหารมองเห็นประโยชน์และวางใจได้ว่าจะมีการจัดอย่างจริงจัง คาค่างหาทางสนับสนุนค่างบประมาณได้แน่นอน

การดำเนินงานสารนิเทศคานอาชีพ

ในการจัดหาและจัดเก็บวัสดุและข้อมูลคานอาชีพ ควรมีการกำหนดนโยบายในการจัดหาและจัดเก็บ เป็นลายลักษณ์อักษร จัดหาข้อมูลคานอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการเลือกอาชีพ เช่น ข้อมูลคานการศึกษาต่อ การเรียนรูตนเองและสังคม ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทุกอาชีพ หรืออาชีพที่เป็นตัวแทนในแต่ละสาขาอาชีพ ข้อมูลอาชีพที่จัดหาอยู่ในรูปหนังสือพิมพ์และใส่คานวัสดุ

วัสดุและข้อมูลอาชีพที่จัดหา เขาห้องสมุด ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องทันสมัยของข้อมูลอย่างนอยบ้ละครั้ง งานตรวจสอบความถูกต้องของสารนิเทศคานอาชีพเป็นงานที่ต้อง

ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพราะข้อมูลที่บอกความเป็นไปเกี่ยวกับอาชีพจะล้าสมัยไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว การจัดเก็บข้อมูลที่ล้าสมัยไม่ตรงกับความเป็นจริงไว้บริการครูและนักเรียน เป็นอันตรายซึ่งกว่าการไม่มข้อมูลบริการ เสียเลย Summerson (1984 : 17) แนะนำว่า สารนิเทศด้านอาชีพที่ใดที่ใดไม่แน่ใจว่าถูกต้องหรือมีคุณค่าพอที่จะ เอาออกให้บริการหรือไม่ ให้ตั้งเป้าหมายที่ การไม่มสารนิเทศบริการจะลดความสารนิเทศที่ไม่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความเข้าใจผิดใหญ่โตแก่ผู้ใช้ในเรื่องนั้น ๆ ไฉนมาก

การจัดเก็บสารนิเทศในระบบที่เหมาะสม

การจัดเก็บที่แยกตามประเภทของวัสดุ เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร แผนปฎิบัติ ข้อมูลในเรื่องเดียวกันจะไม่อยู่ในที่เดียวกัน ถ้าไม่มีเครื่องช่วยก็จะค้นข้อมูลที่ต้องการได้ไหน การจัดทำห้องสมุดอาชีพจะใหญ่ประโยชน์แก่ครูและนักเรียนที่ต้องการแสวงหาความรู้จากห้องสมุดอาชีพได้ไม่เท่าที่ควร นอกจากนี้งานจัดทำหมวดหมู่สารนิเทศด้านอาชีพซึ่งมีขอบข่ายเนื้อหากว้างขวางรวมไปถึงข้อมูลด้านการศึกษา ด้านการ เรียนรู้ตนเองและสังคม จึงทำให้การจัดเก็บสารนิเทศทางด้านนี้ยุ่งยากขึ้น ผู้รับผิดชอบตำแหน่งงานห้องสมุดอาชีพจึงต้องจัดทำเครื่องช่วยค้น เพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงสารนิเทศในแต่ละอาชีพที่เก็บไว้ การจัดทำเครื่องมือช่วยค้น เป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติงานขณะนี้ โดยเฉพาะครูแนะแนวไม่เต็มคนก็ ดังนั้นควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดทำเครื่องมือช่วยค้นไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ โดยที่ผู้รับหน้าที่จัดการอบรมอาจเป็นศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา หรือกรมวิชาการ โดยเฉพาะศูนย์แนะแนว การศึกษาและอาชีพ น่าจะผลิต เอกสารคู่มือการจัดหมวดหมู่สารนิเทศด้านอาชีพและการจัดทำ เครื่องมือช่วยค้นเพื่อความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการห้องสมุดอาชีพ และเพื่อให้การทำเนิงานเป็นแบบเดียวกัน

บริการและกิจกรรม

สำหรับบริการและกิจกรรมห้องสมุดอาชีพที่มีทางจัดได้ในระดับมากมี 2 เรื่อง คือ การเปิดบริการเวลาเดียวกับของห้องสมุดโรงเรียนและการแจ้งข่าวและให้บริการข่าวสารทันสมัยเกี่ยวกับอาชีพ โดยกลุ่มผู้บริหารเห็นว่าห้องสมุดอาชีพน่าจะมีทางจัดบริการและกิจกรรมอื่น ๆ ได้ในระดับมากอีก ได้แก่ การที่ห้องสมุดอาชีพร่วมมือกับครูในการจัดโปรแกรมเข้าใช้ห้องสมุดและจัดโครงการกิจกรรมทางอาชีพใหม่ ๆ การแนะนำแหล่งวิทยากรอื่น ๆ ที่ห้องสมุดอาชีพของโรงเรียนไม่มี การจัดทำคู่มือช่วยค้นและบรรณานุกรมเฉพาะสาขาอาชีพ การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือครูเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่ต้องการสอดแทรกความรู้ด้านอาชีพให้แก่นักเรียน และการจัดบริการให้คำปรึกษาส่วนตัวด้านอาชีพแก่นักเรียนในห้องสมุดอาชีพ ตามลำดับ เมื่อเป็นเช่นนี้ ห้องสมุดอาชีพ

จึงควรจัดบริการและกิจกรรมที่อยู่ในระดับมาก 2 ประการ ที่ระบุแล้วข้างต้นให้ครอบคลุม และ
 คอยขยายการจัดบริการและกิจกรรมอื่น ๆ เทาที่ทำได้ เพื่อเพิ่มบทบาทของห้องสมุดอาชีพให้เป็น
 ไปตามความคาดหวังในสายตาของผู้บริหารต่อไป ซึ่งจะเป็นผลต่อการจัดสรรงบประมาณให้แก่
 ห้องสมุดในแต่ละปี เพราะมีผลงานเป็นที่ประจักษ์จริง

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยสอบถามเรื่องที่เกี่ยวข้องของหลายเรื่อง ทั้งสภาพการจัดบริการสนเทศ
 คานอาชีพ ความเป็นไปไ้ไ้ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง รวมทั้งปัญหา
 และอุปสรรคในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพ จึงทำให้แบบสอบถามมีความยาวและมีผลให้ผู้ตอบขาดความ
 สนใจในการตอบคำถามส่วนหลัง ๆ

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ควรใ้ศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในเขตการศึกษาอื่น หรือสถาบันประเภทอื่น เช่น
 สถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบหาแนวทางในการจัดตั้ง
 ห้องสมุดอาชีพขึ้นใน เขตการศึกษาอื่นหรือสถาบันประเภทอื่น
2. ควรศึกษาเชิงทดลองโดยจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นเป็นกรณีเฉพาะ เพื่อศึกษาปัญหา
 ในการจัดตั้งและดำเนินงานในคานต่าง ๆ ที่ไ้ไ้เกิดขึ้นจริงชัดเจนขึ้น
3. ควรศึกษาความคองการ ในการใช้สารนิเทศคานอาชีพของนักเรียนและครูในเขต
 การศึกษาต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสารนิเทศคานอาชีพให้ดีขึ้น
4. ควรใ้ศึกษาความคิดเห็นของครูแนะแนวและครูบรรณารักษ์ในการร่วมมือกันจัดตั้ง
 ห้องสมุดอาชีพในแต่ละ เขตการศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางความเป็นไปไ้ไ้ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกัน
 จัดตั้งห้องสมุดอาชีพ
5. ควรใ้ศึกษาบทบาทและความสนับสนุนของศูนย์แนะแนว การศึกษาและอาชีพ
 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดตั้งห้องสมุดอาชีพขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
6. ควรใ้ศึกษาสำรวจแหล่ง ประเภท และปริมาณของสารนิเทศคานอาชีพที่จะ
 สนับสนุนงานห้องสมุดอาชีพ

7. ทวริคัฒดั่งค่วมเป็นไปคัฒของสถบณัการคัฒสาขาคะแวนและสาขาบรณรคัฒศัสตร ในการผลัฒคลากร ใหมคัฒรูกัฒคัฒช้านาญในคานการจคัฒและคานงานหองสมุคอาชัท

8. ทวริคัฒดั่งสภาคะการคานงานของหองสมุคอาชัทจคัฒในสถบณัการคัฒและสถบณัทเกัฒของคัฒการคัฒ

คูนัยวัญทรพัยาคกร
จุพาลงกรณัมหาวัญทยาลัย